

“Alleen de beul had zijn eer verloren”

José Fosty

Één seconde. Eén keuze. Eén blik die voorgoed mijn leven zou veranderen. Gedurende al die jaren blijven ze me achtervolgen, die duizenden gezichten, duizenden gelaatsuitdrukkingen, maar geen enkel dat me zo bijblijft als dat laatste...

Ik was 17 wanneer ik mijn droom ging vervullen, zoals iedereen van mijn leeftijd was het mijn vurigste wens om mijn vaderland te dienen. Een wens die ik nu vervloek, en niet alleen die wens, maar mijn hele leven vervloek ik. Leven, wat is dat eigenlijk? Is het een biologisch proces van in- en uitademen? Is leven gewoon aanwezig zijn tussen de ontelbare andere mensen op deze aarde? Hoeveel is 1 leven waard? Hoeveel zijn duizenden levens waard? Kan iemand een antwoord geven op die vragen?

Elk moment van mijn leven keert terug naar 1 dag: 18 januari 1945. Het was een koude winterdag, ik en mijn makkers wisten al enkele dagen hoe de zaken ervoor stonden. We waren verloren, letterlijk en figuurlijk. Onze Duitse overheid besloot er een einde aan te maken; aan de oorlog, aan de ellende,... en aan onze levens. Mijn leven eindigde althans die avond...

Die morgen verzamelden wij (de hele SS) alle häftlinge en voerden onze van hogerop opgelegde bevelen uit: we verlieten onze vertrouwde omgeving en verblijfplaats in Birkenau. Ik had er al die jaren mijn dienst vervuld met grote liefde voor mijn Duitse vaderland. Natuurlijk had mijn liefde voor Duitsland levens gekost, maar zoals ik al zei: wat is een leven waard? Ik was jong, sterk, bouwde mijn leven op, medeplichtig aan moord en trouw aan mijn 'Führer'. Maar die dag zou ik inzicht krijgen in de wereld, in het leven, in de harten van al mijn slachtoffers.

We begonnen aan onze mars, zoals elke andere dag hadden we toezicht en leiding over de vele gevangenen. We volgden de orders zoals opgedragen: "Wie ziek of uitgeput is, wordt vermoord! Geen getuigen!" Ik deed enkel mijn plicht, dat dacht ik toch...

Iedereen verzwakte en verloor krachten. Voor mij liep een man die sinds enkele uren met zijn laatste krachten toch nog probeerde verder te strompelen. Ik twijfelde geen moment toen hij viel, het was beter zo... Eén schot, één leven, niemand zou het merken tussen al die andere verdwenen levens. Niemand behalve Meshulam. Toen hij zijn vader zag neervallen en het schot hoorde, klonk zijn stem als een noodkreet. Het was een vraag om vrede, om een einde aan alle ellende, om toekomst, ... Een toekomst die ik dat kleine jongetje van 5 jaar niet kon geven, niet gunde omwille van zijn voorouders. Meshulam keek naar het lijk van zijn vader, maar enige seconden later draaide hij zich naar mij. Hij keek recht in de ogen van de moordenaar van zijn vader. Daar stonden we dan, 2 kinderen... Eén kind van 17 in een veel te groot legeruniform en één kind van 5 in een gevangenenuniform, gedrenkt in het bloed van zijn eigen vader. Het was dat moment, die blik die mijn leven voor eeuwig zou blijven domineren. De blauwe ogen van het kind hielden meer liefde in dan de liefde die ik nog in mijn leven zou krijgen. Die blik sprak over de oorlog: de ontelbare vernederingen, de slagen die het gekregen had, de bittere kou die het doorstaan had, het verdriet dat het geleden had,... Die blik stak in mijn hart als een vlijmscherp mes, het bracht een wonde teweeg die nooit meer zou genezen. Het duurde slechts enkele seconden, ik kon de waarheid niet dragen, dus ik vernietigde haar. Die 'haar' slaat op de blik, op de waarheid en op het leven van een kind. De mars ging verder, maar ik kreeg de blik niet uit mijn gedachten.

Ik stapte verder zonder enig besef naar waar of waarom. We hadden al ontelbare kilometers achter de rug, wanneer we in de val zouden lopen. De Sovjettroepen rukten steeds verder op naar het westen en wij waren één van de groepen die het ongeluk tegemoet liepen die dag. Aangezien ik achteraan de groep liep, had ik het geluk dat ik het hulpgeroep van mijn makkers vooraan in de

optocht hoorde. Ik rende, vluchtte weg en verstopte me, als een klein kind. Mijn korte leven flitste aan me voorbij, maar het enige dat ik zag waren de ontelbare gezichten van mijn slachtoffers, het bloed dat aan mijn handen kleefde, het gezicht van Meshulam. Ik was één van de weinigen die kon vluchten en nog een kans op een toekomst had. Ik nam die kans met beide handen, ik zou mijn leven beteren, de oorlog was voorbij.

Maar mijn leven beterde niet. Ik werd gekweld door wroeging en spijt. De kinderkamer van soldaat was nu een regelrechte nachtmerrie geworden, waar ik nooit meer uit zou ontwaken. Ondanks het verleden ging ik verder met mijn leven, ik zweeg over alles wat gebeurd was en bouwde verder aan mijn leven. Ik trouwde met mijn jeugdvriendin en kreeg 3 prachtkinderen met haar. We hadden mooie vooruitzichten: de kinderen groeiden op en gingen studeren. De oorlogstijden leken voorbij voor iedereen, er werd niet meer over gesproken. Maar de wroeging in mij begon stilaan wortel te schieten om er uiteindelijk nooit meer weg te gaan.

Gelukkig waren er mijn kinderen, ze brachten vreugde in mijn verkrompen leven. Hoewel ze langzaam zelf groot werden en zelf kinderen kregen, hielden ze mij op de been met hun levensvreugde. De oorlog had hun ziel nog niet aangetast, evenmin mijn kleinkinderen. Zij waren gelukkig.

Ik hou van mijn kleinkinderen. Zij zijn nog zo onschuldig, zo zonder kwaad. En ik, als hun opa, ben hun held en speelkameraad. Wat gaat de tijd toch snel... Terwijl ik dit nu schrijf lig ik op mijn sterfbed. Enkele maanden geleden werd er een longtumor vastgesteld. Sindsdien gaat mijn leven in een sneltempo voorbij, hoewel elke seconde aanvoelt als een eeuwigheid. Niet door de pijn aan mijn longen, maar door de angst voor de dood. Ik heb mijn hele leven de waarheid verzwegen en ik ben van plan om die waarheid mee te nemen in mijn graf. Ik wil mijn familie de pijn niet aandoen om hen te vertellen dat ik een moordenaar ben.

Het einde nadert, het is in zicht. Maar is het het einde, of net het begin van een nog ergere nachtmerrie? Stel dat ze me opwachten, al die slachtoffers die ik vermoord heb.

“Opa?” vroeg een kleine kinderstem. Ik legde mijn pen neer. Mijn kleinzoon kwam de kamer binnen. Er hing een kilte in de lucht. Iedereen wist dat het moment aangebroken was. Langzaam en onzeker kwam mijn kleinzootje op het bed zitten. En toen, toen wist ik het... Alles wat ik mijn leven lang verzwegen en verborgen gehouden had, zag ik terug in zijn engelenogen. Blauw. Blauw zoals de ogen van Meshulam. De tranen rolden over mijn wangen. “Wat heb ik gedaan? Wat heb ik in godsnaam gedaan? Meshulam, Meshulam,... Nee, het spijt me, neen!” prevelde ik. Ik sloot m'n ogen. Zonder dat ik het besepte had ik mijn eigen doodvonnis getekend door die onschuldige mensen te vermoorden. Daar staan ze nu allen: wachtend, zwijgend, wenend... En allen kijken ze mij aan, met maar één vraag op hun lippen: “Wat hebben wij jou verkeerd gedaan? Waarom?” Maar allen houden ze hun hoofd recht. Ze zijn vernederd, geslagen en mishandeld, maar ze hebben hun eer nog. Ik heb de mijne al lang geleden verloren, ergens in mijn jeugd. In elke slag die ik uitdeelde, in elke minachtende blik en in elke moord die ik pleegde...

Ellen Eeckhout (6de Economie-Moderne Talen - Sint-Janscollege te Sint-Amansberg)